

חולין פרק י הזרוע והלחיים דף קל

יהודה בן בתירא למד מהמילה 'וזה' שחזה ושוק אינם 'משפט' לפירוש הראשון היות וניתנו לכפרה לא מוציאים אותם בבי"ד, ולפירוש השני מדובר שהבהמה הייתה שלמה בידי הכהן ולמדו שנחשב כאילו הורמו ממנה הזרוע לחיים וקיבה וזכה בהם הכהן ואם לקח ממנו חייב לשלם אבל החזה ושוק ניתנים רק לבית אב שעבד בבהמה ולא שייך לכהן שמחזיק בבהמה. במשנה כתוב שאדם עשיר שהלך בדרך ואין לו כסף ואכל לקט שכחה ופאה ר"א אומר כשיחזור לביתו ישלם וחכמים אומרים שהיות והיה עני פטור, ומשמע שסתם עשיר שלקח מתנות יכול עני לתבוע אותו בבי"ד, ולתירוץ השני צריך להעמיד שהכוונה שמשלם ממידת חסידות. במשנה כתוב שבעל הבית שאכל טבל פטור מתשלום שכתוב "ולא יחללו את קרשי בני ישראל אשר ירימו לה" ללמד שעד שהורמה התרומה אין בה זכות לכהן, ומשמע שלאחר שהורמה אפשר לתבוע אותם, מסבירה הגמ' שמדובר שהיה טבל ביד הכהן ונחשב כאילו הורמו וזכה בהם. בברייתא כתוב שאדם שהיה חייב כסף למלך ולקח המלך תבואה מהגורן חייב היהודי לעשר גם על מה שנלקח, ומסבירה הגמ' שהיות והרוויח מכך שלקחו את התבואה בחובו חייב לעשר. בברייתא כתוב שהקונה בני מעיים של בהמה לפי משקל וקיבל קיבה צריך לתתה לכהן ומקבל את כספו בחזרה משום שכל עוד המתנות קיימים המצווה לא פקעה. בברייתא כתוב 9 מתנות שנחשבים נכסי כהן: תרומה, תרומת מעשר, חלה, ראשית הגז, זרוע לחיים וקיבה, דמאי, בכורים, קרן וחומש של גזל הגר, ומשמע שיכול לתבוע אותם, דוחה הגמ' שהכוונה שיכול למכור אותם ולקנות בכסף עבדים, קרקעות, בהמה טמאה או ספר תורה, ויכולים בעל חוב וכתובת אשה לגבות אותם מהכהן.

השוחט בהמה טהורה לאכילת חולין צריך לתת לכהן זרוע לחיים וקיבה שכתוב "וזה יהיה משפט הכהנים מעת העם, מאת זבחי הזבח אם שור אם שה ונתן לכהן הזרוע והלחיים והקבה". לכאורה אפשר ללמוד שאם בהמת חולין שפטורה ממתן חזה ושוק לכהנים חייבת בזרוע לחיים וקיבה קל וחומר שבהמת קרבן שחייבת במתן חזה ושוק שחייבת גם בזרוע לחיים וקיבה ולכן כתוב "כי את חזה התנופה ואת שוק התרומה לקחתי מאת בבני ישראל מזבחי שלמיהם ואתן אתם לאהרן הכהן" ומיעטו מהמילה 'אותם' שבקרבנות לא צריך לתת זרוע לחיים וקיבה. הגמ' מסבירה שלולי הפסוק היינו לומדים ק"ו מדבר שדומה לקדשים והוא תיש זכר שאינו מוליד ופטור מבכור, ואין לו צמר לגזיזה, ומדובר בתיש לקוח או יתום שפטורים ממעשר בהמה. לכאורה היה אפשר ללמוד שאם בהמת קדשים שפטורה מזרוע לחיים וקיבה חייבת במתן חזה ושוק קל וחומר בהמת חולין שחייבת בזרוע לחיים וקיבה שחייבת גם בחזה ושוק, אלא שכתוב "תנופה לפני ה'" ואי אפשר להניף חולין בעזרה.

ר' חסדא אמר שהמזיק זרוע לחיים וקיבה קודם שניתנו לכהן או שאכל אותם פטור מלשלם שכתוב במתן זרוע לחיים וקיבה "וזה יהיה משפט הכהנים" ולמדו 'זה' רק כשהם קיימים ולא שניזקו או שנאכלו, ייתכן שלמד מסברא שנחשבים לממון שאין לו תובעים משום שיכול לדרוח את התובע ולומר שישלם לכהן אחר. בברייתא למדו מהמילה 'משפט' שמוציאים מתנות בבי"ד לפירוש הראשון שכשהם קיימים בעין אפשר להוציאם ולפירוש השני צריך להסביר שבי"ד מחייבים לתת לכהן תלמיד חכם ולא לעם הארץ שכתוב "לתת מנת הכהנים והלויים למען יחזקו בתורת ה'". ר'